Врз основа на член 40 став (3) од Законот за образование на возрасните („Службен весник на Република Северна Македонија” бр. 3/25), министерот за образование и наука, донесе

Програма за образование на возрасните

Проценувач за валидација на неформално образование и искуствено (информално) учење

Скопје, јануари 2026 година

ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА ПОСЕБНАТА ПРОГРАМА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИТЕ

1	**Назив на програмата за образование на возрасните**	**Проценувач за валидација на неформално образование и искуствено (информално) учење**
2	**Вкупен број на часови на учење** (теорија и пракса)	30 часа (12 часа теоретска настава, 15 часа практична настава и 3 часа за оценување)
3	**Критериуми за упис на учесникот во програмата**	- да има завршено образование согласно нормативот за наставен кадар од соодветниот сектор, односно квалификација; - да има најмалку три години работно искуство во: ❖ образованието како наставен кадар и/или ❖ работно искуство во реален сектор - да има искуство во спроведување или учество во активности поврзани со: ❖ учење и обука на возрасни лица, ❖ едукација или поддршка на развој на знаења и вештини.
4	**Вид на јавна исправа која ја стекнува учесникот**	Сертификат за завршена посебна програма „Проценувач за валидација на неформално образование и искуствено (информално) учење“

I. ОПИС, МОДУЛИ, МОДУЛАРНИ ЕДИНИЦИ, РЕЗУЛТАТИ ОД УЧЕЊЕТО, РЕСУРСИ ЗА ПРОГРАМАТА

1	**Опис на програмата**	Главната цел на програмата е оспособување на стручни лица за професионално, објективно, етичко и квалитетно спроведување на процесот на проценка во рамките на валидацијата на неформално образование и информално (искуствено) учење, преку примена на соодветни методи, алатки и критериуми за вреднување на компетенциите на кандидатите во согласност со националната и европската рамка за валидација (ВНОИУ). Програмата овозможува унапредување на капацитетите на стручните лица кои се или ќе бидат вклучени во процесот на проценка, при што ќе се обезбеди висок квалитет, транспарентност и кредибилитет на постапките за проценка на ВНОИУ, како и понатамошен развој на системот за валидација на национално ниво.

		Намената на оваа програма за обука е да ја олесни работата и да ги унапреди способностите на проценувачите во процесот на ВНОИУ, да обезбеди висококвалитетни, објективни и стандардизирани процедури за проценка на резултатите од претходното учење и да го зајакне разбирањето на ВНОИУ како индивидуален, независен и ориентиран процес кон кандидатот. Програмата им обезбедува на учесниците холистички преглед на процесот на валидација од европска и национална перспектива, со јасен фокус на улогата на проценувачот во различни контексти, соработка со советници, институции и други релевантни чинители. Преку оваа програма се истакнуваат различните можности за примена на валидацијата во различни сектори и за различни целни групи, при што валидацијата се позиционира како клучна алатка за развој на компетенции, вработливост, доживотно учење и кариерно насочување. Програмата обезбедува современи алатки, методи и ажурирани информации за развојот на ВНОИУ и го поврзува процесот на проценка како интегрален дел од системот на доживотно учење. **Стручни компетенции** По завршување на програмата, учесникот ќе биде оспособен за: • применување на законската, институционалната и методолошката рамка за проценка во процесот на ВНОИУ; • планирање и спроведување на проценка на компетенции стекнати преку неформално и информално (искуствено) учење; • анализирање, верификување и вреднување на портфолио со докази за претходно учење; • применување соодветни методи и алатки за проценка (интервјуа, практични задачи, симулации, тестови, набљудување и сл.); • донесување објективни одлуки за признавање на резултатите од учењето согласно утврдени стандарди; • комуницирање и соработка со советници за валидација, институции и други релевантни учесници; • следење, анализирање и унапредување на квалитетот на процесот на проценка во ВНОИУ. **Резултати од учењето** По завршување на програмата, учесникот ќе биде способен да: • примени процес на проценка во рамките на валидацијата на неформално образование и информално учење; • планира и реализира објективна и транспарентна проценка на компетенции;

		• анализира и вреднува портфолио со релевантни и валидни докази; • користи соодветни методи и алатки за проценка согласно природата на компетенциите; • соработува со сите релевантни засегнати страни во процесот на ВНОИУ; • придонесе кон развој на квалитетен, кредибилен и одржлив систем за валидација. **Времетраење на програмата** Вкупното времетраење на програмата изнесува **30 часа**, од кои: • **12 часа теоретска настава** • **15 часа практична работа, симулации и менторирана примена во процес на проценка** • **3 часа за оценување** **Начин на реализација** Програмата се реализира преку: • интерактивна настава; • работилници и групна работа; • студии на случај; • практична и симулациска работа; **Назив на сертификат** По успешно завршување на програмата се издава сертификат со назив: **„Проценувач за валидација на неформално образование и искуствено (информално) учење (ВНОИУ)“**
2	**Максимален број на учесници по група**	20 учесници

3.	**План на програмата**		
Бр.	**Модули**	**теоретска настава**	**практична настава**
1.	**Модул 1: Ориентација кон валидацијата на неформалното образование и искуственото (информалното) учење (ВНОИУ)**	4	5
2.	**Модул 2: Улога на проценувачот во процесот на валидација на неформалното и информалното учење**	4	5
3.	**Модул 3: Општи компетенции на проценувачот во процесот на (ВНОИУ)**	4	5
Вкупно		**12**	**15**
Вкупно (вкупно часови теоретска и практична настава)		**27**	
Часови за оценување		3	

Вкупно часови			30	
4.	**План за учење (Модули / Модуларни единици / резултати од учењето / Критериуми за оценување)**			
Модул 1: Ориентација кон валидацијата на неформалното образование и искуственото (информалното) учење			**Часови со теоретска настава**	**4**
			Часови со практична настава	**5**

Модуларна единица	**Резултати од учењето**	**Критериуми за оценување**
1.1. Концепт, цели и процес на валидација на неформалното образование и информалното учење	**Учесникот ќе биде способен да:** 1.1.1. **презентира** концепт, цел и значење на валидацијата на неформалното и информалното (искуствено) учење (ВНОИУ) како дел од системот на доживотно учење;	**Учесникот може да:** 1.1.1.1. објаснува цели и карактеристики на ВНОИУ; 1.1.1.2. опишува основни фази и принципи на процесот на ВНОИУ; 1.1.1.3. истакнува значење на ВНОИУ во контекст на доживотно учење.
	1.1.2. **анализира** формално образование, неформално образование и информално учење во однос на нивната улога и применливост во процесот на ВНОИУ;	1.1.2.1. разликува формално и неформално образование и информално учење; 1.1.2.2. споредува различни форми на учење според начинот на стекнување и признавање; 1.1.2.3. наведува примери за улогата на различни форми на учење; 1.1.2.4. прикажува применливост на формалното и неформалното образование и информално учење во процесот на ВНОИУ.
	1.1.3. **применува** соодветна терминологија поврзана со ВНОИУ во професионален и институционален контекст;	1.1.3.1. наведува клучни поими и термини поврзани со ВНОИУ; 1.1.3.2. користи стандардизирана терминологија во усна и писмена комуникација; 1.1.3.3. објаснува значење на термините во однос на процесот на валидација.
	1.1.4. **анализира и евалуира** придобивки,	1.1.4.1. систематизира придобивки од ВНОИУ за

	ограничувања и предизвици на процесот на ВНОИУ за поединците и системот;	поединци, институции и општество; 1.1.4.2. идентификува ограничувања и потенцијални ризици во процесот; 1.1.4.3. аргументира влијание на предизвиците врз квалитетот и кредибилитетот на ВНОИУ; 1.1.4.4. наведува можности за надминување на идентификуваните ограничувања.
	1.1.5. **аргументира** улоги и одговорности на клучните чинители во процесот на ВНОИУ**;**	1.1.5.1. идентификува клучни чинители во процесот на ВНОИУ; 1.1.5.2. разликува улоги и одговорности на советник, проценувач и институции; 1.1.5.3. истакнува значење на меѓусебната соработка, распределбата на одговорности и координацијата меѓу чинителите.
	1.1.6. **следи** развој и придонес на ВНОИУ од национална и европска перспектива**.**	1.1.6.1. опишува основни европски и национални насоки за развој на ВНОИУ; 1.1.6.2. поврзува ВНОИУ со политики за доживотно учење и квалификациски рамки; 1.1.6.3. анализира придонес на ВНОИУ за мобилност и вработливост; 1.1.6.4. евалуира улога на ВНОИУ како алатка за признавање на компетенции.
1.2. Национални и европски системи за ВНОИУ	**Учесникот ќе биде способен да:** 1.2.1. **анализира** процес на ВНОИУ на разни национални и европски системи**,** во однос на структурата, институционалната поставеност и принципите;	**Учесникот може да:** 1.2.1.1 споредува национални и европски системски решенија за ВНОИУ; 1.2.1.2 опишува принципи, структура и функционални елементи на системите за ВНОИУ; 1.2.1.3 интерпретира улога на институциите во

		управување со процесот на ВНОИУ.
	1.2.2. **споредува** фази на процесот на ВНОИУ од перспектива на различни засегнати страни во рамките на различни системски поставености;	1.2.2.1. анализира фази на ВНОИУ од перспектива на кандидат, советник, проценувач, институција и работодавач; 1.2.2.2. разликува пристапи и практики во рамките на националните и европските системи; 1.2.2.3. проценува влијание на различните перспективи врз ефективноста на процесот.
	1.2.3. **систематизира** улоги, обврски и одговорности на засегнатите страни во националните и европските системи за ВНОИУ;	1.2.3.1. идентификува засегнати страни во системите за ВНОИУ; 1.2.3.2. анализира улоги, обврски и одговорности на различни системи за ВНОИУ; 1.2.3.3. прикажува распределба на одговорности во однос на принципите на квалитет и транспарентност; 1.2.3.4. аргументира потреба од јасна институционална координација.
	1.2.4. **позиционира** процес на ВНОИУ во контекст на доживотното учење и кариерното насочување согласносистемските решенија;	1.2.4.1. поврзува ВНОИУ со принципите на доживотно учење; 1.2.4.2. објаснува улога на ВНОИУ во кариерно насочување и професионален развој; 1.2.4.3. наведува придонес на системите за ВНОИУ за флексибилни патеки на учење и вработливост.
	1.2.5. **интерпретира** развој на европските	1.2.5.1. идентификува клучни европски политики,

	политики и практики и нивното влијание врз националниот систем за ВНОИУ.	препораки и иницијативи поврзани со ВНОИУ; 1.2.5.2. истакнува трендови и развојни насоки во европските системи за ВНОИУ; 1.2.5.3. интерпретира влијание на европските практики врз националниот систем; 1.2.5.4. истакнува значење на усогласувањето со европските системи и пристапи.
1.3. Обезбедување квалитет во процесот на ВНОИУ	**Учесникот ќе биде способен да:** 1.3.1. **постапува** професионално во улога на проценувач, во согласност со договорените механизми за обезбедување квалитет во системот на ВНОИУ;	**Учесникот може да:** 1.3.1.1. запазува утврдени професионални и етички стандарди за проценувачи; 1.3.1.2. применува договорени процедури и правила за обезбедување квалитет во процесот на проценка; 1.3.1.3. почитува принципи на, транспарентност, одговорност, непристрасност и доверливост во проценката.
	1.3.2. **применува** механизми за обезбедување квалитет поврзани со процесот на ВНОИУ, со посебен акцент на фазата на проценка;	1.3.2.1. идентификува релевантни механизми за обезбедување квалитет во ВНОИУ; 1.3.2.2. користи механизми во различни фази на процесот, со фокус на проценката; 1.3.2.3. оценува ефективност на механизмите за обезбедување квалитет од аспект на улогата на проценувачот.
	1.3.3. **користи** соодветни алатки и процедури за гаранција на квалитет, со цел обезбедување објективен, транспарентен и кредибилен процес на проценка.	1.3.3.1. избира соодветни алатки за гаранција на квалитет во процесот на проценка; 1.3.3.2. применува алатки и процедури за обезбедување конзистентност и објективност; 1.3.3.3. придонесува кон висококвалитетен процес на ВНОИУ преку систематска примена на механизмите за квалитет.

<table>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">Модул 2: Улога на проценувачот во процесот на валидација на неформалното и информалното учење</td><td>Часови со теоретска настава</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Часови со практична настава</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Модуларна единица</td><td>Резултати од учењето</td><td colspan="2">Критериуми за оценување</td></tr>
<tr><td rowspan="3">2.1. Самоевалуација и примена на сопствените компетенции</td><td>Учесникот ќе биде способен да:
2.1.1. анализира и развива сопствени компетенции за проценка, во согласност со барањата на улогата проценувач во процесот на ВНОИУ;</td><td colspan="2">Учесникот може да:
2.1.1.1. систематизира сопствени знаења, вештини и компетенции релевантни за проценувач;
2.1.1.2. идентификува потреби за професионален развој во однос на различни фази на процесот на ВНОИУ;
2.1.1.3. планира активности за унапредување на сопствените компетенции за проценка.</td></tr>
<tr><td>2.1.2. применува самоевалуација како алатка за подобрување на квалитетот на сопствената работа и за поддршка на процесот на валидација на претходното учење;</td><td colspan="2">2.1.2.1. самоевалуира сопствена работа;
2.1.2.2. евалуира сопствено постапување во процесот на проценка во однос на квалитет, објективност и етичност;
2.1.2.3. користи резултати од самоевалуацијата за подобрување на проценката.</td></tr>
<tr><td>2.1.3. интерпретира импликации и развојни насоки од националните и европските политики врз сопствениот професионален ангажман и работните активности како проценувач.</td><td colspan="2">2.1.3.1. прикажува клучни национални и европски политики релевантни за ВНОИУ и нивно влијание врз националниот систем за ВНОИУ;
2.1.3.2. наведува импликации на политиките врз сопствените работни задачи како проценувач;
2.1.3.3. усогласува сопствено постапување со актуелните системски и политички насоки.</td></tr>
</table>

2.2. Процес на оценување во ВНОИУ	**Учесникот ќе биде способен да:** 2.2.1. **применува** процес на оценување на ВНОИУ во практична средина, во согласност со улогата на проценувач;	**Учесникот може да:** 2.2.1.1. објаснува фази на процесот на оценување во ВНОИУ; 2.2.1.2. запазува утврдени чекори на проценка во реални ситуации; 2.2.1.3. интегрира теоретски знаења во реална проценувачка практика.
	2.2.2. **постапува** согласно законската и подзаконската регулатива и механизмите за обезбедување квалитет релевантни за процесот на ВНОИУ;	2.2.2.1. запазува релевантни закони, подзаконски акти и интерни процедури; 2.2.2.2. изведува работи во согласност со механизмите за обезбедување квалитет.
	2.2.3. **спроведува** процес на проценка на компетенциите на кандидатот, во согласност со утврдени стандарди и процедури;	2.2.3.1 проценува компетенции во рамките на својата улога; 2.2.3.2 документира резултати од процесот ВНОИУ; 2.2.3.3 донесува аргументирани проценувачки заклучоци согласно критериуми и стандарди.
	2.2.4. **врши приспособување** на сопствените работни методи и работната средина во согласност со националните и каде што е применливо, европските препораки;	2.2.4.1. прилагодува работни методи и алатки на специфичниот контекст на проценката; 2.2.4.2. усогласува работна средина со национални и европски препораки, кога тоа е применливо; 2.2.4.3. евалуира сопствена практика во однос на системските насоки.
	2.2.5. **дава** стручни насоки и совети за спроведување на процесот на ВНОИУ, вклучувајќи и соработка со различни учесници;	2.2.5.1. проследува јасни и стручни насоки за спроведување на процесот на ВНОИУ; 2.2.5.2. комуницира ефективно со други чинители во различни улоги; 2.2.5.3. поддржува координирано и квалитетно спроведување на процесот.

	2.2.6. **определува** ниво и обем на компетенции потребни во професионалната област на кандидатот;	2.2.6.1. идентификува релевантни компетенции во професионалната област на кандидатот; 2.2.6.2. утврдува ниво на компетенции во однос на стандарди и резултати од учење; 2.2.6.3. анализира усогласеност на докажаните компетенции со барањата на професијата.
	2.2.7. **применува** соодветни методи, алатки и пристапи за оценување, во зависност од контекстот и целите на проценката.	2.2.7.1 избира соодветни методи и алатки за оценување; 2.2.7.2 применува различни пристапи за проценка во зависност од контекстот; 2.2.7.3 евалуира соодветност и ефективност на применетите методи.
2.3. Континуиран професионален саморазвој на проценувачот во ВНОИУ	**Учесникот ќе биде способен да:** 2.3.1. **анализира** влијание на процесот на ВНОИУ врз сопствениот професионален развој и работен контекст;	**Учесникот може да:** 2.3.1.1. согледува сопствен професионален развој поради учеството во процесот на ВНОИУ; 2.3.1.2. интерпретира влијание на ВНОИУ врз сопствениот работен контекст; 2.3.1.3. наведува професионални предизвици и можности за унапредување.
	2.3.2. **користи** процес на ВНОИУ како алатка за унапредување на сопствените професионални компетенции;	2.3.2.1. анализира придонес на ВНОИУ за развој на професионалните компетенции; 2.3.2.2. користи искуства од процесот на ВНОИУ за подобрување на сопствената практика; 2.3.2.3. планира активности за личен и професионален развој.
	2.3.3. **применува** национални и европски упатства и препораки за континуиран професионален развој во улогата на проценувач;	2.3.3.1. идентификува релевантни национални и европски упатства за професионален развој; 2.3.3.2. селектира препораки во сопствените работни процеси;

		2.3.3.3. усогласува сопствена практика со актуелни развојни насоки.
	2.3.4. **користи** повратни информации од кандидати, колеги и други чинители за унапредување на сопствените работни методи;	2.3.4.1. собира и класифицира повратни информации од кандидати, колеги и други чинители; 2.3.4.2. приспособува работни методи врз основа на анализата на повратните информации; 2.3.4.3. оценува ефекти од воведените подобрувања.
	2.3.5. **аргументира** предлози за измена и подобрување на процесот на ВНОИУ, врз основа на проценки, повратни информации и практично искуство.	2.3.5.1. дава предлози за подобрување на ВНОИУ; 2.3.5.2. искажува оправданост на предлозите согласно аналитичките показатели од податоците, искуството и повратните информации.
Модул 3: Општи компетенции на проценувачот во процесот на (ВНОИУ)		**Часови со теоретска настава** 4 **Часови со практична настава** 5
Модуларна единица	**Резултати од учењето**	**Критериуми за оценување**
3.1. Комуникација во процесот на ВНОИУ	**Учесникот ќе биде способен да:** 3.1.1. **применува** разновидни комуникациски техники соодветни на различните фази од процесот на ВНОИУ;	**Учесникот може да:** 3.1.1.1. избира комуникациски техники соодветни на фазата на ВНОИУ; 3.1.1.2. приспособува стил на комуникација според контекстот и целната група; 3.1.1.3. евалуира ефективност на применетите комуникациски техники.
	3.1.2. **информира** за процесот на ВНОИУ на јасен, структуриран и разбирлив начин за различни целни групи;	3.1.2.1. структурира информации за процесот на ВНОИУ; 3.1.2.2. проследува информации јасно, логично и разбирливо; 3.1.2.3. користи соодветни комуникациски

		средства за поддршка на поракката.
	3.1.3. **проследува** повратни информации во врска со резултатите од проценката;	3.1.3.1. дава конструктивни, јасни и аргументирани повратни информации; 3.1.3.2. применува принципи на објективност и почитување при соопштување резултати; 3.1.3.3. објаснува излезни резултати од проценката на кандидати.
	3.1.4. **комуницира** ефикасно со поединци и групи, во согласност со принципите на инклузивност и почитување;	3.1.4.1. обезбедува услови за ефикасна комуникација; 3.1.4.2. применува техники за активно слушање; 3.1.4.3. управува со комуникациски предизвици во процесот на ВНОИУ.
	3.1.5. **применува** техники на интервјуирање за прибирање и разјаснување на информации поврзани со докази и методи на работа на кандидатот.	3.1.5.1. одредува соодветни техники на интервјуирање; 3.1.5.2. поставува релевантни и целисходни прашања; 3.1.5.3. анализира добиени информации во однос на доставените докази; 3.1.5.4. аргументира применети методи на работа.
3.2. ВНОИУ како услуга ориентирана кон кандидатот	**Учесникот ќе биде способен да:** 3.2.1. разликува валидација за поединци, за компании и за институции;	**Учесникот може да:** 3.2.1.1. објаснува ВНОИУ како услуга; 3.2.1.2. наведува опфат на валидирање за поединци; 3.2.1.3. прикажува ВНОИУ како услуга за компании и институции.
	3.2.2. презентира форми на услугата ВНОИУ;	3.2.2.1. реализира индивидуално советување и кариерно водење; 3.2.2.2. креира портфолио за валидација; 3.2.2.3. проценува успешност на валидацијата; 3.2.2.4. наведува дигитални платформи за валидација; 3.2.2.5. дизајнира сертификати усогласени со

		национални или европски рамки.
	3.2.3. истакнува важност на ВНОИУ услугата;	3.2.3.1. аргументира признавање реални знаења, не само дипломи; 3.2.3.2. акцентира зголемување на вработливоста; 3.2.3.3. поддржува доживотно учење; 3.2.3.4. истакнува важност на ВНОИУ услугата за: - возрасни без формално образование; - мигранти; - лица со долгогодишно работно искуство; - ИТ, занаетчиски и услужни дејности.
	3.2.4. анализира можни предизвици на услугата за ВНОИУ.	3.2.4.1. сугерира предлози за подобрување на правната рамка; 3.2.4.2. нагласува важност од (не)доверба на работодавачите; 3.2.4.3. истакнува потреба од обучени оценувачи; 3.2.4.4. илустрира стандардизација на критериуми.
3.3 Пазар на трудот, квалификации и ВНОИУ	**Учесникот ќе биде способен да:** 3.3.1. **поврзува** случувања на пазарот на трудот и квалификациската рамка со процесот на ВНОИУ;	**Учесникот може да:** 3.3.1.1. следи трендови и промени на пазарот на трудот; 3.3.1.2. анализира барања за вештини и квалификации во различни сектори; 3.3.1.3. поврзува развој на пазарот на трудот со можностите што ги нуди ВНОИУ; 3.3.1.4. интерпретира улога на ВНОИУ како одговор на потребите на пазарот на трудот.
	3.3.2. **обезбедува** релевантни и ажурирани информации за стандарди, барања за работа и барања за квалификација во	3.3.2.1. идентификува релевантни професионални и квалификациски стандарди;

	одредена професија или сектор;	3.3.2.2. наведува барања за работа и квалификации во дадена професија или сектор; 3.3.2.3. применува информации за стандарди при насочување и информирање на кандидати; 3.3.2.4. усогласува информации со националната квалификациска рамка и системот на ВНОИУ.
	3.3.3. **користи** јасни и разбирливи информации за целите, процедурите и процесите на ВНОИУ во контекст на пазарот на трудот.	3.3.3.1. презентира цели, процедури и процеси на ВНОИУ во контекст на вработливост и кариерен развој; 3.3.3.2. приспособува комуникација според профилот на кандидатот и секторот; 3.3.3.3. поврзува процесот на ВНОИУ со можностите на пазарот на трудот.
3.4. Проценка на портфолиото во процесот на ВНОИУ	**Учесникот ќе биде способен да:** 3.4.1. **спроведува** структурирана и систематска проценка на портфолио со докази доставени од кандидатот;	**Учесникот може да:** 3.4.1.1. структурира процес на проценка на портфолио; 3.4.1.2. применува утврдени чекори и процедури при проценка; 3.4.1.3. документира наоди од анализата на портфолиото.
	3.4.2. **споредува** прикажани докази со релевантни професионални стандарди или стандарди на квалификации;	3.4.2.1. идентификува релевантни професионални или квалификациски стандарди; 3.4.2.2. споредува доставени докази со барањата на стандардите; 3.4.2.3. анализира усогласеност на доказите со очекуваните резултати од учење.
	3.4.3. **проценува** соодветност на докази во	3.4.3.1. диференцира актуелност, автентичност,

	однос на актуелност, автентичност, релевантност, варијација и квалитет;	релевантност, варијација и квалитет на доказите; 3.4.3.2. утврдува дали доказите се доволни за проценка; 3.4.3.3. аргументира потреба од дополнителни докази, доколку е применливо.
	3.4.4. **утврдува** дека доставените докази потекнуваат од сопствената работа и искуство на кандидатот;	3.4.4.1. проверува потекло и сопственост на доказите; 3.4.4.2. анализира информации за да утврди дали доказите се резултат на сопствената работа на кандидатот; 3.4.4.3. постапува согласно принципите на интегритет и доверливост.
	3.4.5. **поврзува** докази со компетенции, вклучително и основните компетенции, користејќи соодветни алатки;	3.4.5.1. поврзува докази со специфични компетенции; 3.4.5.2. користи соодветни алатки за мапирање на докази; 3.4.5.3. идентификува врска помеѓу доказите и основните компетенции.
	3.4.6. **донесува** конзистентни, фер, валидни и сигурни одлуки за компетентноста на кандидатот, исклучиво врз основа на договорените стандарди и сите релевантни докази.	3.4.6.1. споредува докази со стандарди за занимање или обука; 3.4.6.2. донесува конзистентни и непристрасни проценувачки одлуки; 3.4.6.3. аргументира одлуки врз основа на сите релевантни докази за перформансите и знаењето на кандидатот; 3.4.6.4. обезбедува валидност и сигурност на одлуките за компетентност.
3.5. Организирање и спроведување на процеси на практично оценување во	**Учесникот ќе биде способен да:** 3.5.1. **подготвува** процес на проценка според	**Учесникот може да:** 3.5.1.1. планира активности и временска рамка за

ВНОИУ	договорените процедури и улоги;	проценката; 3.5.1.2. организира ресурси, улоги и услови за практично оценување; 3.5.1.3. документира тек и резултати од процесот на проценка.
	3.5.2. **реализира** процес на практично оценување восогласност со упатствата за ВНОИУ и механизмите за обезбедување квалитет;	3.5.2.1. применува утврдени упатства за практично оценување; 3.5.2.2. постапува согласно механизмите за обезбедување квалитет; 3.5.2.3. обезбедува усогласеност на процесот со принципите на ВНОИУ.
	3.5.3. **проценува** практична компетентност и искуството на кандидатот во однос на релевантни формални квалификации и/или професионални стандарди;	3.5.3.1. валидира практични изведби и работно искуство на кандидатот; 3.5.3.2. споредува резултати од проценката со формални квалификации и/или професионални стандарди; 3.5.3.3. идентификува достигнати и недостасувачки компетенции.
	3.5.4. **обезбедува** конструктивни, јасни и мотивирачки повратни информации за резултатите од практичната проценка;	3.5.4.1. дава конструктивни и охрабрувачки повратни информации; 3.5.4.2. дефинира силни страни и области за подобрување; 3.5.4.3. поттикнува активно учество и саморефлексија кај кандидатот.
	3.5.5. **одлучува** за доволноста на доказите за компетентност запазувајќи транспарентност;	3.5.5.1. донесува образложени одлуки за доволноста на доказите; 3.5.5.2. аргументира одлуки врз основа на утврдени критериуми; 3.5.5.3. комуницира транспарентно резултати и заклучоци.
	3.5.6. **поддржува** кандидатите кај кои се	3.5.6.1. советува кандидати за можности за развој

	утврденинедостасувачки компетенции, преку совети и насоки за понатамошен развој;	на недостасувачки компетенции; 3.5.6.2. предлага начини за дополнително учење или обезбедување докази; 3.5.6.3. поддржува реалистично планирање на понатамошни чекори.
	3.5.7. предлага реализација на следни чекори во процесот на ВНОИУ, во согласност со резултатите од проценката;	3.5.7.1. идентификува соодветни следни чекори во процесот на ВНОИУ; 3.5.7.2. договара активности со кандидатот согласно резултатите од проценката; 3.5.7.3. обезбедува континуитет и јасност во процесот.
	3.5.8. **соработува** со ко-проценувачи и релевантни тела за постигнување консензус и известување за излезните резултати од проценката.	3.5.8.1. консултира ко-проценувачи за резултатите од проценката; 3.5.8.2. усогласува заклучоци преку професионален дијалог; 3.5.8.3. информира надлежни тела за резултатот од проценката, согласно утврдените процедури.
3.6. Кодекс на однесување и професионална етика на проценувачот	**Учесникот ќе биде способен да:** 3.6.1. **одржува** професионален однос кон кандидатот и процесот на ВНОИУ како целина;	**Учесникот може да:** 3.6.1.1. демонстрира саморегулација и професионален однос кон кандидатот; 3.6.1.2. препознава сопствени ставови и можни пристрасности; 3.6.1.3. прилагодува однесување согласно принципите на ВНОИУ.
	3.6.2. **применува** принципи на еднаквост, недискриминација и почитување на различноста во сите фази од процесот на проценка;	3.6.2.1. почитува културна, социјална и индивидуална различност; 3.6.2.2. применува инклузивен и пристап на почитување во комуникацијата; 3.6.2.3. придонесува за позитивна и доверлива работна клима.
	3.6.3. **одржува** неутрална и непристрасна	3.6.3.1. покажува објективност и непристрасност

	позиција при донесување одлуки за компетентност;	во текот на целиот процес на оценување; 3.6.3.2. избегнува конфликт на интереси и влијание врз одлуките; 3.6.3.3. донесува одлуки врз основа на договорени критериуми и докази.
	3.6.4. **креира** поддржувачка и охрабрувачка средина за оценување, во која кандидатот се чувствува сигурно и почитувано;	3.6.4.1. создава безбедна и охрабрувачка средина за проценка; 3.6.4.2. поттикнува отворена комуникација и самодоверба кај кандидатот; 3.6.4.3. реагира професионално во ситуации на стрес или несигурност.
	3.6.5. **постапува** согласно професионалната етика и кодексот на однесување на проценувачот во ВНОИУ.	3.6.5.1 запазува принципи и правила утврдени во кодексот на однесување; 3.6.5.2 применува етички стандарди во секојдневната практика; 3.6.5.3 презема одговорност за сопственото професионално постапување.
3.7. Процедури за следење и унапредување на процесот на ВНОИУ	**Учесникот ќе биде способен да:** 3.7.1. **спроведува** процедури за следење во однос на резултатите од проценката во процесот на ВНОИУ;	**Учесникот може да:** 3.7.1.1. реализира активности за следење по завршување на проценката; 3.7.1.2. поврзува резултати од проценката со утврдените процедури за ВНОИУ; 3.7.1.3. документира наоди од следењето.
	3.7.2. **објаснува** на кандидатот можни понатамошни чекори во зависност од позитивните или негативните резултати од проценката;	3.7.2.1. наведува идни можни чекори при позитивни или негативни резултати од проценката; 3.7.2.2. комуницира реално и разбирливо со кандидатот; 3.7.2.3. поддржува информирано донесување одлуки од страна на кандидатот.
	3.7.3. **одржува** професионална и објективна состојба при постапување по жалби и приговори;	3.7.3.1. постапува објективно и непристрасно во случаи на жалби; 3.7.3.2. запазува утврдени процедури и рокови; 3.7.3.3. одржува професионален однос со сите

		вклучени страни.
	3.7.4 **собира и анализира** повратни информации за постапката на оценување;	3.7.4.1. собира повратни информации од кандидати и релевантни чинители; 3.7.4.2. анализира квалитативни и квантитативни податоци за постапката; 3.7.4.3. идентификува силни страни и области за подобрување.
	3.7.5. **презема** мерки за унапредување на постапката за ВНОИУ врз основа на повратни информации и сопствени професионални набљудувања;	3.7.5.1. предлага конкретни мерки за унапредување на ВНОИУ; 3.7.5.2. подобрува ВНОИУ врз основа на анализи и искуство; 3.7.5.3. придонесува за континуиран развој на процесот на ВНОИУ.
	3.7.6. **анализира** статистички податоци за резултатите од процесот на ВНОИУ.	3.7.6.1. собира релевантни статистички податоци; 3.7.6.2. обработува и анализира резултати од процесот на ВНОИУ; 3.7.6.3. извлекува заклучоци релевантни за квалитетот и ефектите на процесот.

5.	**Форми на спроведување на процесот на настава и учење**		
Форми на спроведување	**Модул 1**	**Модул 2**	**Модул 3**
Настава во училница/кабинет	x	x	x
Практична настава	x	x	x
Комбинирано учење			
Е-учење			
Настава на далечина	x	x	x
6.	**Методи на настава и учење**		
Метод			
Предавање	**x**	**x**	**x**
Дискусии во група	**x**	**x**	**x**
Набљудување	**x**	**x**	**x**
Истражување/Откривање	**x**	**x**	**x**

Учење преку симулации		x	x	x
Учење насочено кон решавање на проблеми		x	x	x
Практична настава во училница/кабинет		x	x	x
Обука на работното место		x	x	x
Индивидуална настава				
Самонасочено учење		x	x	x
Посети/Студиски патувања		x	x	x
Друго (ве молиме наведете):		прашања и одговори	работа со портфолио	развоен проект
7.	**Ресурси / опрема за настава и учење**	Целосен пакет наставни материјали, вклучувајќи работилници и материјали за самостојно учење (дополнително читање), како и аудио-визуелни средства и ИТ опрема.		
8.	**Наставен кадар**	Наставници со поминат курс за обука за обучувачи за ВНОИУ Обучувач со: • Високо образование • Искуство во образование на возрасни и валидација • Педагошко-андрагошки компетенции		
9.	**Место на спроведување**	Теоретска настава: училница, опремена просторија		
		Практична настава: училница, опремена просторија		
10.	**Методи и инструменти за оценување** (есеи/писмени работи, проекти, практична работа, презентации, испитни прашања, изведби, портфолија на работа, учење преку работа, завршен испит и др.)	**Групна работа, презентации, дискусии, интервјуа, развојни проекти, писмени задачи, набљудувања** **ОЦЕНУВАЊЕ НА УСПЕШНОСТА** • Теоретска проверка на знаења • Практична задача (портфолио / студија на случај) • Усно интервју или презентација		
11.	**Клучни компетенции**	- **Комуникација на мајчин јазик**: компетенцијата се манифестира низ способност да се изразуваат и интерпретираат мисли, чувства, факти и ставови во орална и пишана форма и низ соодветна јазична интеракција со клиенти и соработници при валидација на неформално образование и искуствено (информално) учење (ВНОИУ), а во функција на квалитетни услуги. - **Комуникација на странски јазици**: во ситуации кога е потребно да се користи странски јазик, поврзани со работата за валидација на		

		неформално образование и искуствено (информално) учење (ВНОИУ), со клиенти, или за толкување на документи за работа, способен/на е да користи странски јазик на основно ниво. - **Математичка компетенција како и основни компетенции во природните науки, технологиите и инженерството:** применува логичко/нумеричко мислење, практично применува знаења од науката поврзани со работата за валидација на неформално образование и искуствено (информално) учење (ВНОИУ). - **Дигитална компетенција**: користи дигитална технологија, за електронска комуникација со соработниците и клиентите и за администрирање на работните активности во доменот на ВНОИУ. - **Лична и општествена компетенција и компетенција учење да се учи:** покажува способност и подготвеност да стекнува и обработува ново знаење и вештини за личен професионален напредок и за унапредување на компетенциите за валидација на неформално образование и искуствено (информално) учење (ВНОИУ),. Покажува истрајност кога учи самостојно, и во тим. - **Граѓанска компетенција:** во секојдневната работа, при контактите со соработници и клиенти, способен/на е да покаже интерперсонална и интеркултурна компетенција да комуницира конструктивно со лица со различно потекло, да покаже толерантност и да развива доверба. - **Претприемништво:** покажува иницијатива да реализира важни идеи со цел да се унапредат стандардите и постапките на услугите за ВНОИУ. Активно придонесува во креирањето на работна култура на поддршка, во која се вреднува иницијативноста и претприемништвото. - **Културна свест и изразување:** го препознава и го цени креативниот израз на идеи, искуства и емоции и соодветно ги поврзува. Ги приближува сопствените креативни и експресивни ставови со размислувањата на другите членови во тимот и ги изразува на соодветен начин, со што всушност се подобрува ефикасноста во нивното работење.
12.	**Само-евалуација / интерна евалуација (Анекси 3 и 6)**	Самоевалуацијата се спроведува за добивање информации за квалитетот на програмата и нејзините предности и недостатоци. Дали давателот понудил извештај што може да се смета за одраз на силните и слабите

		страни на програмата со препораки за подобрување на: • Дизајнот и содржината на програмата. • Реализацијата на програмата. • Проценката на учењето. • Поврзани услуги и ресурси. • Остварување на целите и резултатите на програмата.
	Алатки / Методи (прашалници, дискусии, извештаи за имплементираната евалуација)	
	Временска рамка на само-евалуацијата	
	Последователни мерки спроведени при последната само-евалуација / Направени измени по последната само-евалуација	

Бр. 13-905/3 **Министерка за образование и наука,**

22.01.2026 година **проф. д-р Весна Јаневска, с.р.**

Скопје